קבֶּז

# בְּתוֹךְ הַנַּחַל

דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים, מְעוֹרְרִים, מְעִירִים וּמְחַזְּקִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֲשֶׁר **בְּתוֹךְ הַנַּחַל** נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה נִמְצָאִים, וּמִתּוֹךְ נַחַל קָדוֹשׁ זֶה נוֹבְעִים, לְהַחֲיוֹת נְפָשׁוֹת עַם יִשְׂרָאֵל הַצְּמֵאִים, שֶׁנִּשְׁמְעוּ עַל־יְדֵי הָאִי״שׁ אֲשֶׁר עַל הָעֵדָה, כְּבוֹד קְדֻשַּׁת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ, חִיּוּת נַפְשֵׁנוּ, רֹאשׁ חֲבוּרָתֵנוּ חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב הָרַה״ג **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעְזֶער** שְׁלִיטָ״א

## פרשת בשלח – שבת שירה תשפ״ג [פנימי, בלתי מוגה]

## בוקר שבת קדש

**בבוקר שבת קדש פרשת בשלח – שירה תשפ״ג, דיבר מו״ר שליט״א דיבורים נוראים ונפלאים מדברי רבינו הקדוש במעשה א׳ מאבדת בת מלך**

פתח ואמר מו״ר שליט״א: אנחנו אוחזים בסיפור מאבדת בת מלך, שהשני למלך נפל בשינה, ומספר רבינו: **״אחר כך הקיץ ושאל את המשרת: היכן אני בעולם?״** - מוהרא״ש הקדוש זי״ע היה תמיד מפרש בזה עפ״ד רביז״ל (ליקו״מ ח״א סי׳ נ״ד) שבקומו משנתו, אדם צריך לחשוב בעלמא דאתי, ולשאול ״היכן אני בעולם?״ כי אדם מוכרח ליישב את עצמו שהנה עתה קם משינתו, אומר ״מודה אני״ ונוטל ידיו, ומיד מדבר אל הקב״ה ״רבש״ע, זכני לחטוף ביום הזה הרבה נקודות טובות של תורה, תפילה, מצוות ומעשים טובים, שלא אבטל את זמני היקר לריק, שאזכה להיות דבוק בך״, וכך אדם זוכה לשמור היטב על ימי חייו.

ובזה פירשו צדיקים הכתוב (במדבר טו, כא) ״מֵרֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה״ - ׳עֲרִסֹתֵיכֶם׳ לשון של מיטה [עריסה], היינו מיד כשאדם קם ממיטתו, ירים תרומה לה׳, יישב את דעתו **״היכן אני בעולם״**, ויפתח פיו לדבר אל הקב״ה.

מסופר על הרבי ר׳ זושא זי״ע, שהיה אומר **״צפרא טבא, רבונו של עולם! בוקר טוב, רבונו של עולם!״...** [אכן בשבת לא אומרים ״בוקר טוב״, אלא ״שבת שלום, רבונו של עולם״...], וכך מדבר אל הקב״ה בתמימות ופשיטות גמור.

ובכך אדם זוכה לא לישון את ימיו, אלא להתעורר מן השינה, שזאת אנו מוצאים פה אצל השני למלך, שהוא נפל בשינה של שבעים שנה, ואומר רביז״ל ״שבעים שנה״ היינו אדם שישן את ימי

חייו, המוח שלו ישן, הוא לא זוכה להיות ער, להיות עם חיות ושמחה, ועתה שמתעורר מיד שואל "היכן אני בעולם?" כי זה הסימן שהוא זוכה להתעורר משינתו העמוקה.

וכך זוכה אדם להתחיל להוציא הנשמה ממאסרה בידי הס"מ וחילותיו, שזה כל המעשה שרבינו מספר פה, הבת מלך זו הנשמה, היא שבויה אצל הסטרא אחרא, ועבודת האדם בכח הצדיקים היא להוציא אותה משם, היינו שמתחיל להתעורר משינתו ולחטוף נקודות טובות בכל יום - תורה, תפילה, מצוות ומעשים טובים, מדבר אל הקב"ה, מחפש איך לעשות נחת רוח להקב"ה.

פעם שאלו את רבנו ז"ל, מדוע הבעש"ט הקדוש החשיב מאד את בתו הצדקת מרת אדל ע"ה, ענה ואמר רביז"ל, מפני שהיתה מחפשת תמיד איך לעשות נחת רוח להקב"ה בכל דבר שרק עושה (פעולת הצדיק, סימן ג), וזהו לימוד נפלא לאדם, שיראה לחפש תמיד במה יכול לעשות נחת רוח להקב"ה, איך יכול לחטוף עוד ועוד טוב אמיתי ונצחי בזה העולם, וכך מראה שהוא באמת מקיץ מן השינה והתרדמה.

ממשיך רבינו ומספר: **"וספר לו כל המעשה, ושחילות רבות הלכו שם, ושהיתה כאן מרכבה הנ"ל, ושהיתה בוכה עליו והיתה צועקת שיש רחמנות עליו ועליה כנ"ל. בתוך כך הציץ וראה, שהפאטשילע** [המטפחת] **מונחת אצלו, ושאל: מאין זה? והשיב לו, שהיא כתבה עליו בהדמעות"** - כי הנשמה הקדושה מתחננת אל האדם בדמעות שיוציאה מן המצר אל המרחב על ידי שיעסוק בתיקונה, וזו השכינה הקדושה השוכנת בתוך האדם, שבוכה בדמעות קדושות שתזכה לצאת מגלותה.

שזהו הכתוב אצל רחל אמנו (ירמיהו לא, יד) "רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ", ותיכף כתיב (שם, טו) "כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה" - הקב"ה מנחם את רחל אמנו המבכה על בניה השרויים בגלות וסובלים סבלם המר, שסוף כל סוף בזכות הצדיקים שבכל דור, יזכו לצאת מכל הגלות המרה - גלות הנפש והגוף, ולהיות בן חורין אמיתי.

וזה ענין מעלת הדמעות, שזה קורה לפעמים כשאדם מסתכל באיזה ספר, והוא מקבל התעוררות כ"כ נוראה מן הספר - עד שמוזיל דמעות, ובזה מתקיים (תהלים נו, ט) "שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ", "שימה דמעתי בנאדך" מובן, שיש נאד שבו מתאספים הדמעות, ושמורים לעת הצורך בשביל

האדם, אך מהו "הלא בספרתך"? עפ"י האמור מובן היטב, כי בזה שאדם זוכה להוזיל דמעות קדושות ע"ג הספר הפתוח לפניו - בזה מתקיים בשלימות "הלא בספרתך", שזוכה להתעורר התעוררות אמיתית מן הספר.

[שזו מעלת הספרים הקדושים של הצדיקים, שכל אחד יכול למצוא עצמו בהם, שאדם קורא בספר והוא ממש מוצא את עצמו שם - "הנה, מדברים אליי!"... לחבר ספר עם כל מיני חשבונות ודרושים וכו', זה דבר יפה, אבל אדם קורא ומפטיר "דרוש נאה"... משא"כ כשאדם קורא בספר קדוש, והוא מקבל מזה חיות והתחזקות, הרי זו התכלית, שאדם יזכה לקבל איזה לימוד מתוך הספר, שימצא לימודים 'למעשה' מתוך מה שקרא, זו מעלת הספרים של הצדיקים הקדושים, ועמם אדם יכול לקיים "שימה דמעתי וגו' הלא בספרתך"].

ובתיקוני זוהר איתא (דף כו:) על הפסוק (שמות ב, ו) **"וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה וַתַּחְמֹל עָלָיו"**, שכשאדם זוכה להוריד דמעות - מיד מרחמים עליו, כי "והנה נער בוכה" מיד "ותחמול עליו", אך לא דמעות הבאות מצער ח"ו, כי זה מזיק לראות (ליקו"מ ח"ב סי' סז עפ"י הגמ' שבת קנא:), אלא דמעות הבאות מכיסופין וגעגועים אחר הקב"ה, שאדם כוסף ומשתוקק להתקרב אל הקב"ה ומכיר את מקומו, ובזה מגיעות לו דמעות קדושות.

אך הנה, מי הוא שיכול לקרוא דמעות? זה לא דיו הנאחז בספר ויכולין לקרוא האותיות, א"כ איך ידע מה כתבה לו הבת מלך? על זה מספר רבינו: **"ולקחה והרים אותה כנגד השמש"** - השמש זה הצדיק (ליקו"מ ח"א סי' א), היינו כשאדם זוכה להתקרב אל הצדיק, הוא זוכה לאלו הדמעות הקדושות, להרגיש את דמעות השכינה הקדושה, צעקת הנשמה.

**"והתחיל לראות האותיות, וקרא מה שכתוב שם כל קבלתה וצעקתה, כנ"ל, ושכעת איננה שם במבצר הנ"ל, כי אם שיבקש הר של זהב ומבצר של מרגליות, שם תמצאני"** - כאן מגלה רבינו, שהבת מלך כבר לא נמצאת במבצר הנ"ל, אלא בהר של זהב ומבצר של מרגליות, אך רביז"ל לא מספר מה קרה באמצע, היינו איך יצאה משם והגיעה אל ההר של זהב ומבצר של מרגליות, אך פה מונח לימוד נורא ונפלא לאדם.

רביז"ל סיפר לפני כן, שהשני למלך במשך שנתיים הלך למקום מיוחד ושם עבד את עבודתו משך שנה תמימה [אגב, ענין של 'שנה' כמדובר כמה פעמים, הוא שכל השנה כולה מחוברת

לר״ה, עתה אנו קודם חמישה עשר בשבט, שהוא אחד מהראשי שנים, ו״האדם עץ השדה״, הוא ענין של ר״ה, וכל השנה מחוברת לר״ה, ולא שאדם אומר ״אחכה עד חודש אב, אלול, אז אזכר בר״ה״, אלא כל השנה כולה מחוברת לר״ה].

ואמנם באמת הוא לא עמד בניסיון, וביום האחרון הוא טעם מהתפוח - ושנה אח״כ שתה מן היין, אך ידוע, דאין מושג של ׳אבדה׳ בעבודת ה׳, דהיינו כל דבר הכי קטן שאדם עושה - זה שמור לעד ולנצח נצחים, וכלשון הזוהר שמצטט ר׳ נתן רבות פעמים: **״לית רעותא טבא דיתאבד״** - אין אפילו מחשבה טובה שנאבדת, ומכל שכן דיבר טוב, כל דיבור של תורה, דיבור של תפילה, דיבור של צדקה, כל מצוה ומעשה טוב, הכל נשמר, זה קנין נצחי!

וכאן מונח הלימוד הנפלא האמור: **אמנם השני למלך ביום האחרון של השנה נפל, ולא החזיק מעמד, אבל מה עם כל השנה שלימה לפני כן שבה עבד את עבודתו? וכי זה הלך לאיבוד ח״ו? כלום כבר לא שווה בגלל יום אחד? לא ולא! בזה שהוא עבד במשך השנתיים הללו, בזה פעל שהבת מלך תצא מן המבצר של הסטרא אחרא ותבוא אל הר של זהב ומבצר של מרגליות! זה לא בא מכלום, אלא בזכות עבודתו הקדושה! זה לא הלך לריק!**

והנה, ענין של הר של זהב ומבצר של מרגליות שבו נמצאת עתה הבת מלך, הוא ענין של תורה ותפילה; ׳הר׳ רומז לתורה, שניתנה על הר סיני, שהיה השפל מכולם, שזה לימוד לאדם שלא יחשוב שהתורה נמצאת גבוה ובלתי ניתנת להשגה, אלא זה מוכן ומזומן לכל אחד ואחד החפץ להיכנס בשערי התורה, ומאידך, התורה לא ניתנה בעמק או בבקעה, ולכאורה מדוע לא כך היה? הלא אם הטעם שניתן על הר סיני הוא מחמת שפלותו, היה ראוי לכאורה ליתן את התורה בעמק, או לכל הפחות במישור, ומדוע בכל זאת ניתן על הר? התשובה לזה, כי אדם מוכרח שיהיה לו הלימוד של ״וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה׳״ (דה״ב יז, ו), שידע ויאמין בעצמו **״גם אני יכול!״** לא יהא ׳שלימזל׳ ושפל בעיני עצמו שאין לו כח וכו׳, אלא יאמין בעצמו, ולכן התורה ניתנה על הר, אך הוא נמוך, וזאת כדי שכל אחד יהיה לא שייכות אל התורה, לא יחשוב שזה גבוה - כמו הר תבור [אכן רואים שם איזה מבנה למעלה בראש ההר...], או הר הכרמל בחיפה - אלא זה נמוך, להורות לאדם שהוא יכול ג״כ להגיע לזה!

זה ענין של 'הר', והוא הר של 'זהב', ושמענו ממוהרא"ש זי"ע **'זהב'** ר"ת ז'ה ה'עיקר **ב**'עולם, כי העיקר שאדם יהיה מחובר אל התורה הקדושה, יקבע לעצמו שיעורי תורה בכל יום, ויזכה ל"הר של זהב".

ו"מבצר של מרגליות" זה התפילה, וכמובא על אברהם אבינו, שהיתה מרגלית על צווארו וכו' שזה ענין התפילה, כי מכל מילה של תפילה - נעשית מרגלית נאה, ובכך שאדם זוכה לבנות סביבו מבצר קדוש ע"י תפילותיו ועי"ז ישנו המגן מכל כוחות הטומאה שיש סביב.

הצדיקים בונים מבצר קדוש לשמור מכל הטומאה שיש בחוץ; השבוע יהיה לנו בעז"ה ההילולא של מוהרא"ש הקדוש זי"ע, והוא אשר בנה את המקום הקדוש הזה - **יבנאל עיר ברסלב, עיר השמחה**, והוא מבצר של תורה, עבודה, וגמילות חסדים, שיש מקום נפלא שבו זוכים להתאחד יחד בלימודי הצדיק, ומקיימים את עצות הצדיק בתמימות ופשיטות גמור, ובכך זוכים לקבל ישועות והשפעות טובות בכל העניינים - שידוכים, שלום בית, פרנסה וכו'.

הנה היום קראנו בתורה את פרשת המן, שהוא ענין המשכת פרנסה, וידוע על הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע - שהוא תיקן את הסגולה של אמירת פרשת המן ביום שלישי של פרשת בשלח - שאמר 'תורה' במשך עשרים ושתים שנה על פרשת המן [וחלקם נדפסו ב'עיני מנחם'], כדי להמשיך שפע לנשמות ישראל, וכמו שאומר רביז"ל (ספר המידות, צדיק, סעיף לג) "בזכות הצדיק תלמידיו מתפרנסים"; כי הצדיק ממשיך שפע על נשמות ישראל, ואשרי הזוכה להתקרב אל הצדיק, אך לא שהוא מגיע כדי לקבל פרנסה... הוא שמע ששם מקבלים עבודה, לכן הוא מגיע... אלא תבוא, תהיה רציני, תקבל לימודים נפלאים, וכך תזכה לקבל שפע קודש.

רביז"ל מביא על זה משל לאדם שהיה מתעסק בסחורה, וקנה סחורה רבה מיהודי המתעסק הרבה בסחורות, וכשבא לנסוע עם העגלה - היה מוכרח שמן לגלגלים, ופנה אל בעה"ב, ומיד נתן לו, והלה נסע. ראה זאת אדם נוסף שג"כ היה צריך שמן, ופנה על בעה"ב בבקשה אם יש לו שמן, וענה לו בעה"ב: "אני לא סוחר של שמן", שאלו האיש: "הלא ראיתי שלאדם הקודם נתת?" ענה הסוחר: "ההוא קנה אצלי כ"כ הרבה סחורה, והעמיס על העגלה, מחמת שלא יכל לנסוע - בוודאי שנתתי לו שמן, אבל אתה בא ומבקש שמן - אינני סוחר של שמן"...

אמר רביז״ל הנמשל לאדם שמגיע אל הצדיק ומקבל שפע של לימודים נפלאים, ומעמיס סחורה קדושה של עצות והקדמות יקרות, וזוכה לשמוע ולקבל מהצדיק, אזי מקבל ג״כ שפע קודש של השפעות טובות, משא״כ אחד שבא על מנת לקבל איזו עבודה או פרנסה וכו׳ - זה לא המקום... אם אתה רציני, ובא ע״מ להתקרב אל הצדיק, ממילא יושפעו עליך השפעות טובות ונפלאות, אך לא שזו מטרת ביאתך, כי אם זו המטרה - תלך לחיים ולשלום...

יזכנו הקב״ה להיות מקורבים אמיתיים אל הצדיק, ונזכה להשפעות טובות ברוחניות ובגשמיות - בני, חיי, ומזוני רוויחי, ונזכה להיגאל גאולת עולם !

# פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח – שַׁבָּת שִׁירָה תש״פ

## לֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ

דִּבֵּר מוֹרֵנוּ שְׁלִיטָ״א דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים מֵעִנְיַן הַהִתְחַזְּקוּת הָעֲצוּמָה הַנּוֹבַעַת מִפָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ

**פָּתַח** וְאָמַר מוֹרֵנוּ שְׁלִיטָ״א: שַׁבָּת קֹדֶשׁ זוֹ, נִקְרֵאת ״**שַׁבָּת שִׁירָה**״, כִּי בְּשַׁבָּת זוֹ אָנוּ קוֹרְאִים אֶת הַשִּׁירָה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל שָׁרוּ עַל הַיָּם - ״שִׁירַת הַיָּם״, שֶׁבֶּאֱמֶת הָיָה זֶה בְּפֹעַל בַּשְּׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח, וּבֶאֱמֶת נוֹהֲגִים בְּלֵיל שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח לוֹמַר הַשִּׁירָה יַחְדָּיו, אוּלָם לֹא מָצִינוּ שֶׁשְּׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח נִקְרָא בְּשֵׁם ״שִׁירָה״, כְּמוֹ בְּשַׁבָּת זוֹ, וְעַתָּה, בְּאֶמְצַע הַחֹרֶף, אָנוּ זוֹכִים לְשַׁבָּת כָּזוֹ שֶׁנִּקְרֵאת ״שַׁבָּת שִׁירָה״.

**וּבְכֹחַ** שַׁבָּת זוֹ אָנוּ זוֹכִים לִפְתֹּחַ אֶת פִּינוּ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהָרַחֲמִים שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ, וּכְמוֹ שֶׁנִּרְאֶה לִקְרַאת סוֹף מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת [בִּלְמוּד הַ״דַּף הַיּוֹמִי״], שֶׁעַל כָּל דָּבָר יִשֵּׁנָה בְּרָכָה מְיֻחֶדֶת עַל אוֹתוֹ הַנֵּס שֶׁקָּרָה (עַיֵּן שָׁם מַדָּף נֵד. וָהָלְאָה), וְגַם עַל נֵס קְרִיעַת יַם סוּף אוֹמֶרֶת שָׁם הַגְּמָרָא: ״**תְּנוּ רַבָּנָן הַרוֹאֶה מַעְבְּרוֹת הַיָּם וְכוּ׳ צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן הוֹדָאָה וְשַׁבֵּחַ לִפְנֵי הַמָּקוֹם**״, וְאוֹמֵר רַשִׁ״י (שָׁם) ״**מַעְבְּרוֹת הַיָּם. מָקוֹם שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּיַם סוּף**״, הֲרֵי שֶׁנִּמְשַׁךְ עִנְיַן הַשִּׁירָה עַל קְרִיעַת יַם סוּף לְכָל הַדּוֹרוֹת, כִּי זֶה עִנְיַן הַשִּׁירָה אֲלֵיהוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָנוּ מוֹדִים לוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ, וְאַף אִם עָבַר זְמַן רַב מֵאָז - לֹא מַפְסִיקִים מִלְּהוֹדוֹת, לְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

**וְהִנֵּה**, בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים לְבַקֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ, אֲבָל לִפְעָמִים שׁוֹכְחִים מֵהָעִנְיָן הַחֲשׁוּב הַזֶּה שֶׁל תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, לְהוֹדוֹת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל גְּדַל הַחֲסָדִים וְהָרַחֲמִים שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ, וְאָמְרוּ כַּמָּה פְּעָמִים,

שֶׁהִנֵּה יֵשׁ יֶלֶד שֶׁהוּא רוֹצֶה סֶכָּרְיָה מֵאָבִיו, אֲזַי אִם הוּא פִּקֵּחַ, הוּא כְּבָר עוֹשֶׂה בְּרָכָה: "בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אמ"ה שֶׁהַכֹּל נִהְיֶה בִּדְבָרוֹ"... וְאָז בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תְּהֵא בִּרְכָתוֹ בְּרָכָה לְבַטָּלָה, אָבִיו נוֹתֵן לוֹ הַסֶּכָּרְיָה מִיָּד, וְהִנֵּה הוּא קִבֵּל אֶת מַה שֶּׁרָצָה...

**אוֹתוֹ** דָּבָר הוּא לְעִנְיַן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עוֹד לִפְנֵי שֶׁהוּא מְקַבֵּל אֶת הַיְשׁוּעָה, הוּא אוֹמֵר: **"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי כָּל כָּךְ מוֹדֶה לְךָ עַל כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה עִמִּי**, וְשֶׁבְּוַדַּאי תַּעֲשֶׂה עִמִּי", וְכָךְ מְפָרֵט הַיְשׁוּעָה שֶׁהוּא צָרִיךְ, וּמוֹדֶה עָלֶיהָ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָז - בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תְּהֵא בִּרְכָתוֹ וְהוֹדָאָתוֹ "בְּרָכָה לְבַטָּלָה" - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשִׁיעוֹ וְנוֹתֵן לוֹ מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ.

**וְצָרִיךְ** לְהַרְחִיב בָּזֶה אֶת הַדִּבּוּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְפָרֵט אֶת כָּל הַנִּסִּים שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁנָּתַן לוֹ וְשֶׁנּוֹתֵן לוֹ וְשֶׁיִּתֵּן לוֹ, וְלֹא לִהְיוֹת "קַמְצָן בְּמִלִּים", וְכָךְ זוֹכִים לְהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת וִישׁוּעוֹת רַבּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר הַפָּסוּק (תְּהִלִּים פא, יא): **"הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ"** - שֶׁלִּכְאוֹרָה לֹא מוּבָן מָהֶן הַמִּלִּים "הַרְחֶב פִּיךָ", הַכַּוָּנָה הִיא "לְהַרְחִיב אֶת הַפֶּה" בְּגַשְׁמִיוּת? כַּמָּה כְּבָר אֶפְשָׁר לִפְתֹּחַ אֶת הַפֶּה?!... אוּלָם הַפֵּרוּשׁ הוּא: **"הַרְחֶב פִּיךָ"** בִּתְפִלָּה, תַּרְחִיב אֶת הַדִּבּוּר בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָךְ תִּזְכֶּה לְ"וַאֲמַלְאֵהוּ" - שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְמַלֵּא לְךָ שֶׁפַע קֹדֶשׁ. וְכֵן **"הַרְחֶב"** זֶה אוֹתִיּוֹת "הַחֶרֶב", שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמְּגַלֶּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַרַ"ן, חֵלֶק א, סִימָן ב), שֶׁהַחֶרֶב שֶׁל הַיְּהוּדִי זֶה תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, עַיֵּן שָׁם.

**וְזֶה** שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּפִיּוּט בִּסְעֻדַּת בְּרִית מִילָה (פִּיּוּט "יוֹם לַיַּבָּשָׁה" - חִבְּרוֹ רַבִּי יְהוּדָה הַלֵּוִי): **"יְדִידִים רוֹמְמוּךָ בְּשִׁירָה קְדוּמוֹךָ"** - הַיְנוּ שֶׁמְּקַדְּמִים פָּנֶיךָ בְּשִׁירָה, תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, עוֹד קֹדֶם הַיְשׁוּעָה, וְכָךְ זוֹכִים לְהַיְשׁוּעָה

שֶׁצָּרִיךְ לָהּ, וְלָכֵן "בְּשִׁירָה קִדְּמוּךְ" דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁדָּבָר זֶה הוּא הַקּוֹדֵם לִפְנֵי הַכֹּל. וּבֶאֱמֶת פִּיּוּט זֶה מְדַבֵּר עַל עִנְיַן קְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשִּׁירָה אֲלֵיהֶם יִתְבָּרַךְ - "שִׁירַת הַיָּם", שֶׁמִּכָּאן מְקַבְּלִים הַכֹּחַ הַגָּדוֹל הַזֶּה לָשִׁיר וּלְשַׁבֵּחַ לוֹ יִתְבָּרַךְ.

**וְהִנֵּה** זֶה בְּדִיּוּק מַה שֶּׁקָּרָה פֹּה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. עַם יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, רָאוּ כָּאֵלּוּ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים, נִסִּים נִגְלִים, אֲבָל לֹא מָצִינוּ עַד עַתָּה שֶׁהֵם שָׁרוּ וְהוֹדוּ עַל כָּךְ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא כָּתוּב אֵיךְ שֶׁיָּצְאוּ וּלְאָן הָלְכוּ וְכוּ', אֲבָל לֹא כָּתוּב עִנְיַן שֶׁל שִׁירָה, תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, אַךְ עַתָּה - לְאַחַר קְרִיעַת יַם סוּף, עַם יִשְׂרָאֵל - הֵן הַגְּבָרִים וְהֵן הַנָּשִׁים - שָׁרוּ אֲלֵיהֶם יִתְבָּרַךְ, וְהוֹדוּ לוֹ עַל כָּל נִסָּיו וְנִפְלְאוֹתָיו, וּכְמוֹ שֶׁהַפָּסוּק אוֹמֵר (שְׁמוֹת טו, א): **"אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַהֲוָיָ"ה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַהֲוָיָ"ה כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם"**, וְכֵן הוּא אוֹמֵר בַּנָּשִׁים (שָׁם, כ): "וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן **אֶת הַתֹּף בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאןָ כָּל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלֹת"**.

**כִּי** זֶה הָעִנְיָן שֶׁל הַשִּׁירָה אֲלֵיהֶם יִתְבָּרַךְ, וְכַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ לְהַקְדִּימָהּ קֹדֶם הַבַּקָּשָׁה, וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה [וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים עַתָּה בַּ"דַּף הַיּוֹמִי" - בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת], שֶׁתְּחִלָּה יֵשׁ אֶת ג' הַבְּרָכוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, שֶׁהֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, וּלְאַחֲרֵיהֶן י"ב אֶמְצָעִיּוֹת שֶׁהֵן בַּקָּשָׁה, וּמְסַיְּמִים בְּג' אַחֲרוֹנוֹת, וּלְשׁוֹן חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שָׁם (דַּף לד.): **"רִאשׁוֹנוֹת דּוֹמֶה לְעֶבֶד שֶׁמְּסַדֵּר שֻׁבָּח לִפְנֵי רַבּוֹ, אֶמְצָעִיּוֹת דּוֹמֶה לְעֶבֶד שֶׁמְּבַקֵּשׁ פְּרָס מֵרַבּוֹ, אַחֲרוֹנוֹת דּוֹמֶה לְעֶבֶד שֶׁקִּבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְנִפְטַר וְהוֹלֵךְ לוֹ"**.

**וְהִנֵּה** יֵשׁ לְהָבִין בִּגְמָרָא זוֹ כַּמָּה דְּבָרִים: א. הֲרֵי לֹא עוֹבְדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת פֶּרֶק א, מִשְׁנָה ג), אָז מָה הַפֵּרוּשׁ **"שֶׁקִּבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ"**? ב. מַה

בֵּאוּר עִנְיָן קַבָּלַת הַפְּרָס, וְכִי אֵיזֶה פְּרָס קִבֵּל בַּתְּפִלָּה? ! הַיְנוּ, כִּי בְּוַדַּאי מוֹעִיל לוֹ מַה שֶּׁהִתְפַּלֵּל - שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְמַה שֶּׁבִּקֵּשׁ, אוּלָם מַה בֵּאוּר הָעִנְיָן דְּקִבֵּל עַתָּה אֶת הַפְּרָס? !

**אוּלָם** עַל פִּי הַנַּ"ל מוּבָן שַׁפִּיר, דְּהִנֵּה יֵשׁ אֶת ג' הַבְּרָכוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, שֶׁהֵן שֶׁבַח וְהוֹדָאָה אֲלֵיהֶן יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר כָּךְ הַבַּקָּשׁוֹת, וְאָז כְּשֶׁהוֹלֵךְ, אֵיזוֹ מַתָּנָה קִבֵּל? זוֹהִי הַמַּתָּנָה גּוּפָא! עֶצֶם זֶה שֶׁזָּכִיתָ לָשִׁיר, לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אֲלֵיהֶן יִתְבָּרַךְ, זֶה זֶה הַפְּרָס וְהַמַּתָּנָה הֲכִי גָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ!

**וּבָזֶה** מוּבָנוֹת וּמְתֻרָּצוֹת ב' הַשְּׁאֵלוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת אֵינוֹ עוֹבֵד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ "עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס", אֶלָּא עֶצֶם זֶה שֶׁהִתְפַּלֵּל אֲלֵיהֶן יִתְבָּרַךְ - זֶהוּ הַפְּרָס הֲכִי גָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ, שֶׁזָּכָה לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ, וּמַה שֶּׁכָּתוּב "דּוֹמֶה לְעֶבֶד שֶׁקִּבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְנִפְטָר וְהוֹלֵךְ לוֹ", הֲרֵי בְּוַדַּאי זֶה כָּךְ, כִּי כְּשֶׁסִּים אֶת הַתְּפִלָּה, כְּבָר יֵשׁ לוֹ הַפְּרָס בְּיָדוֹ - הַיְנוּ שֶׁזֶּה הַפְּרָס שֶׁזָּכָה לוֹ, וּבְוַדַּאי דּוֹמֶה הוּא לְעֶבֶד שֶׁקִּבֵּל - עַתָּה - הַפְּרָס, וְדוֹ"ק.

**וּבָזֶה** יוּבַן מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם בַּגְּמָרָא (דַּף כו.): **"אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, טָעָה וְלֹא הִתְפַּלֵּל עַרְבִית מִתְפַּלֵּל בְּשַׁחֲרִית שְׁתַּיִם, שַׁחֲרִית מִתְפַּלֵּל בְּמִנְחָה שְׁתַּיִם, כּוּלֵי יוֹמָא מַצְלִי וְאָזֵיל, עַד חֲצוֹת יְהָבֵי לֵיהּ שְׂכַר תְּפִלָּה בִּזְמַנָּהּ, מִכָּאן וָאֵילָךְ שְׂכַר תְּפִלָּה יְהָבֵי לֵיהּ, שְׂכַר תְּפִלָּה בִּזְמַנָּהּ לֹא יְהָבֵי לֵיהּ", וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, מִי דִּבֵּר כָּאן עַל עִנְיָן שֶׁל "שָׂכָר"? ! לְכְאוֹרָה הַגְּמָרָא הָיְתָה צְרִיכָה לוֹמַר, שֶׁאִם מִתְפַּלֵּל עַד חֲצוֹת זֶהוּ זְמַן הַתְּפִלָּה, וְאִם מִתְפַּלֵּל אַחַר חֲצוֹת זֶהוּ לֹא זְמַן הַתְּפִלָּה - אַךְ יָכוֹל הוּא לְהִתְפַּלֵּל, אֲבָל מַדּוּעַ דַּיְקָא כָּאן - בְּעִנְיָן שֶׁל תְּפִלָּה, מַזְכִּירִים עִנְיָן שֶׁל "שָׂכָר"?

**אַךְ** יוּבַן כַּנַּ"ל, שֶׁעֶצֶם זֶה שֶׁעַתָּה הִתְפַּלַּלְתָּ, זֶהוּ הַשָּׂכָר! לָכֵן לְשׁוֹן חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים הִיא **"שְׂכַר תְּפִלָּה בִּזְמַנָּהּ"** - הַשָּׂכָר שֶׁל הַתְּפִלָּה

וְהַשִּׁירָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַתָּה מְקַבֵּל "בִּזְמַנָּהּ" - בַּזְּמַן שֶׁל הַתְּפִלָּה מַמָּשׁ, שֶׁזּוֹ הַמְתָּנָה שֶׁל הַשִּׁירָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן דַּיְקָא כָּאן נִכְנַס הָעִנְיָן שֶׁל "שָׂכָר", וְדוֹ"ק.

**וְאֶת** הָעִנְיָן הַנּוֹרָא וְהַנִּפְלָא הַזֶּה אָנוּ מְקַבְּלִים מֵהַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר הֵם מַחְדִּירִים בָּנוּ אֶת זֶה, וְהֵם תָּמִיד חַיִּים עִם הָעִנְיָן הַזֶּה שֶׁל הַשִּׁירָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבִלְעֲדֵיהֶם הָאָדָם לֹא זוֹכֶה לָעִנְיָן הַנִּשְׂגָּב הַזֶּה, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן, חֵלֶק א, סִימָן ס), שֶׁהַצַּדִּיק פּוֹתֵחַ אֶת פֶּה הָאָדָם שֶׁיְּדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַיֵּן שָׁם.

**וּבָזֶה** יוּבַן סְמִיכוּת הַפְּסוּקִים: "וַיַּאֲמִינוּ בַּהֲוָיָ"ה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ", וּמִיָּד: "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַהֲוָיָ"ה", שֶׁבָּזֶה שֶׁהָיְתָה לָהֶם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁזֶּה "וַיַּאֲמִינוּ בַּהֲוָיָ"ה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ", עַל כֵּן זָכוּ לְ"אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַהֲוָיָ"ה" - לָשִׁיר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

**וְזֶהוּ** לְמוּד לְדוֹרוֹת, שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים אָנוּ זוֹכִים לַשִּׁירָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, וּכְמוֹ שֶׁרַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ כּוֹתֵב עַל הַמִּלִּים (שְׁמוֹת טו, א) "אָז יָשִׁיר", שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צא:), שֶׁמִּכָּאן רֶמֶז לְתְחִיַּת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, וּלְכָךְ נֶאֱמַר "אָז יָשִׁיר" - בְּלָשׁוֹן עָתִיד, לוֹמַר לְךָ כִּי אַף "אָז" - לֶעָתִיד לָבוֹא יוֹסִיף מֹשֶׁה וְ"יָשִׁיר" אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' (עַל פִּי פֵּרוּשׁ "רַשִׁ"י כִּפְשׁוּטוֹ"). הֲרֵי שֶׁהַלִּמּוּד הַזֶּה שֶׁל הַשִּׁירָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא לְדוֹרוֹת, וְהֵינוּ שֶׁכָּךְ הוּא בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק בַּשִּׁירָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבִזְכוּת מִי זוֹכֶה לָזֶה? בִּזְכוּת הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּה "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה" - מֹשֶׁה דַּיְקָא, וְאָז "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל", הֵינוּ שֶׁמֹּשֶׁה - שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, הֶחְדִּיר זֹאת בְּעַם יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁגַּם הֵם זָכוּ לָזֶה, וְנִתְקַיֵּם בָּהֶם הַהֶמְשֵׁךְ: "אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַהֲוָיָ"ה".

**וְהִנֵּה** אָנוּ מוֹצְאִים בְּהֶמְשֵׁךְ הַפָּרָשָׁה, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מַגִּיעִים לְמָרָה, וְאֵין לָהֶם מַיִם לִשְׁתּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה

אוֹמֶרֶת (שְׁמוֹת טו, כג): **"וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ מָרָה"**, וְהִנֵּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ צוֹעֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרֶה לוֹ לְקַח עֵץ, וּכְמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת (שָׁם, כה): **"וַיִּצְעַק אֶל ה' וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ"**, וּבַמְּכִילְתָּא שָׁם אִיתָא (בְּשַׁלַּח, א) שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָיָה זֶה עֵץ עֲרָבָה.

**וְהִנֵּה** יָדוּעַ לָנוּ מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן, חֵלֶק א, סִימָן עד), שֶׁעֲרָבָה זֶה בְּחִינַת דִּבּוּר בְּלֹא דִּעָה, כִּי 'עֲרָבָה דּוֹמֶה לַשְּׁפָתַיִם' (תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת אֱמֹר; זֹהַר פָּרָשַׁת צַו, דַּף לב; שָׁם פָּרָשַׁת פִּינְחָס, דַּף רנו), כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמֵּבִיא שָׁם רַבֵּנוּ זַ"ל (פָּרָשַׁת קְדוֹשִׁים, דַּף פה:): **"אִית מָאן דְּלָעֵי בְּאוֹרַיְתָא וּמְגַמְגֵּם בָּהּ בְּגִמְגּוּמָא דְּלָא יָדַע כָּל מִלָּה וּמִלָּה סָלְקָא לְעֵילָּא וְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָדֵי בְּהַאי מִלָּה וְקַבִּיל לַהּ וְנָטַע לַהּ סָחָרְנִין דְּהַאי נַחֲלָא וְאִתְעַבְדוּ מֵאנּוּן מִלִּין אִילָנִין רַבְרְבִין, וְאִקְרוּן עַרְבֵי נַחַל"**, עַיֵּן שָׁם. וְהַיְנוּ שֶׁעֲרָבָה זֶה רַק דִּבּוּר הַשְּׂפָתַיִם לְלֹא מוֹחִין וְהֶבְנָה.

**וְעַל** פִּי זֶה יוּבַן פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק: **"וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ מָרָה"** – שֶׁמַּיִם זֶה מְרַמֵּז עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה (תַּעֲנִית ז.), וְכֵן עַל הַתְּפִלָּה, וְהִנֵּה פְּעָמִים שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְעַסֵּק בַּדְּבָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ, שֶׁזֶּה: **"וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה"**, וְלָמָּה? **"כִּי מָרִים הֵם"** – זֶה מַר לוֹ, אֲזַי מָה הָעֵצָה? **"וַיִּצְעַק אֶל ה' וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ"** – תִּקַּח אֶת הָעִנְיָן שֶׁל 'עֵץ' – שֶׁזֶּה עֲרָבָה כַּנַּ"ל, וְהַיְנוּ שֶׁתַּתְחִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַשְּׂפָתַיִם שֶׁלְּךָ, וּתְקַדֵּשׁ אוֹתָם בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים, וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֲרָבָה – לְלֹא שׁוּם טַעַם וְרֵיחַ כְּלָל וּכְלָל, וְהַיְנוּ שֶׁלִּמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁלְּךָ וְהַתְּפִלָּה שֶׁלְּךָ הֵם לְלֹא הֶבְנָה וּלְלֹא טַעַם כְּלָל וּכְלָל, אֲבָל אִם תִּהְיֶה חָזָק בָּזֶה מְאֹד, שֶׁזֶּה: **"וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם"** – תַּשְׁלִיךְ אֶת הָעֵצָה שֶׁל 'עֲרָבָה' לְ'מַיִם' – לְתוֹרָה

וּתְפִלָּה, וְאַל תִּתְיָאֵשׁ עַל אַף שֶׁזֶּה לְלֹא טַעַם כְּלָל, אֲזַי לְבַסּוֹף תִּזְכֶּה לְ"וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם" - הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה יִהְיוּ לְךָ מְתוּקִים וַעֲרֵבִים, כִּי לֹא הִתְיָאַשְׁתָּ אֶלָּא הִמְשַׁכְתָּ בְּכָל הַכֹּחוֹת עִם לִמּוּד הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה.

**וּבֶאֱמֶת** מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָשָׂה כָּךְ כַּנַּ"ל, וְאוֹמֵר הַפָּסוּק: "**שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ**" - וְאוֹמֵר רַשִׁ"י (שָׁם): "**בְּמָרָה נָתַן לָהֶם מִקְצָת פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בָּהֶם, שַׁבָּת, וּפָרָה אֲדֻמָּה, וְדַיָּנִין** (סַנְהֶדְרִין נו:)", שֶׁהִנֵּה רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ כְּבָר מַדְגִּישׁ עַל הָעִנְיָן הַזֶּה, שֶׁנָּתַן לָהֶם אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁזֶּה עִנְיָן קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ, שֶׁזֶּה הַ"שַּׁבַּת שִׁירָה" שֶׁאָנוּ נִמְצָאִים בָּהּ כָּעֵת, שֶׁבְּכֹחַ שַׁבָּת זוֹ אָנוּ זוֹכִים לְהַתְחִיל לָשִׁיר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל כֵּן שַׁפִּיר יֵשׁ קֶשֶׁר בֵּין הָעִנְיָן שֶׁל "מָרָה" - שֶׁכַּנַּ"ל זֶה עִנְיָן הַחִזּוּק הֶעָצוּם שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמַּר לְךָ - תַּמְשִׁיךְ הָלְאָה, לְבֵין הָעִנְיָן שֶׁל "שַׁבָּת" - שֶׁזֶּה "שַׁבַּת שִׁירָה", לָשִׁיר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל אַף שֶׁבַּהַתְחָלָה מַר לְךָ, וְאַתָּה לֹא מַרְגִּישׁ שׁוּם חִיּוּת בָּזֶה, אַף עַל פִּי כֵן תַּמְשִׁיךְ וְתַמְשִׁיךְ, וּלְבַסּוֹף בְּוַדַּאי תַּרְגִּישׁ אֶת הַמְּתִיקוּת.

**וְזֹאת** דַּיְקָא עַל יְדֵי שַׁבָּת, כִּי הַשַּׁבָּת "הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה" (פִּיּוּט "לְכָה דוֹדִי") - הִיא מְקוֹר כְּלָל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת, וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ אֶת מוֹהַרָא"שׁ זי"ע שֶׁאָמַר פְּעָמִים רַבּוֹת: "אֲנִי דּוֹאֵג רַק עַד שַׁבָּת", כִּי מִיָּד שֶׁמַּגִּיעַ שַׁבָּת, מַגִּיעִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת. וְרַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי מוֹהַרַ"ן, חֵלֶק א, סִימָן נח) שֶׁבְּשַׁבָּת יֵשׁ שֶׁפַע כְּפוּלָה, בְּחִינַת (שְׁמוֹת טז, כב): "לֶחֶם מִשְׁנֶה", עַיֵּן שָׁם. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ שָׁרִים בִּזְמִירוֹת לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ (פִּיּוּט "בָּרוּךְ קֵל עֶלְיוֹן"): "**וְאַשְׁרֵי כָּל חוֹכָה לְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל**".

**וְכָל** שֶׁכֵּן בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ זוֹ - "שַׁבַּת שִׁירָה", שֶׁאָנוּ זוֹכִים לְשֶׁפַע כָּפוּל וְלָשִׁיר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ נִזְכֶּה לִרְפוּאוֹת, יְשׁוּעוֹת, וּלְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת, וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיֵּמֶת שָׁם הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה (שָׁם, כו): "**וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל הַוְיָ"ה אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה**

וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי הַוָיָ"ה רֹפְאֶךָ" – שֶׁפֹּה יֵשׁ אֶת עִנְיַן רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף, כִּי "כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ" זֶה רְפוּאַת הַגּוּף, אֲבָל "כִּי אֲנִי הַוָיָ"ה רֹפְאֶךָ" זֶה רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעַזְרֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה תָּמִיד לָשִׁיר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד, עֲדֵי נִזְכֶּה לְהִתְגַּלּוּת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, בְּקָרוֹב מַמָּשׁ, אָמֵן וְאָמֵן.

* * *

## קְדוּשָׁא רַבָּה – סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת

דִּבֵּר מוֹרֵנוּ שְׁלִיטָ"א דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל, מַעֲשֶׂה י"א מִבֶּן מֶלֶךְ וּבֶן שִׁפְחָה שֶׁנִּתְחַלְּפוּ

**פָּתַח** וְאָמַר מוֹרֵנוּ שְׁלִיטָ"א: אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּהַמַּעֲשֶׂה מִבֶּן מֶלֶךְ וּבֶן שִׁפְחָה שֶׁנִּתְחַלְּפוּ, וְדִבַּרְנוּ מִזֶּה שֶׁהַבֵּן מֶלֶךְ צָרִיךְ לְהִכָּנֵס לְהַמְּדִינָה, כִּי הִנֵּה כְּשֶׁיֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק, אָזַי הוּא מְגַלֶּה אֶת הָאֱמוּנָה, הוּא מְגַלֶּה "כִּי לַהַוָיָ"ה הַמְּלוּכָה" (תְּהִלִּים כב, כט), שֶׁזֶּה "מֶלֶךְ חָכָם" – הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֶת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְ"הַמְּדִינָה טִפְּשִׁית" הַיְנוּ לֹא שֶׁהֵם טִפְּשִׁים, אֶלָּא שֶׁהֵם יוֹדְעִים שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלוּם. וְהִנֵּה הַצַּדִּיק נִסְתַּלֵּק, אָזַי צָרִיךְ מִשֶּׁהוּ שֶׁהוּא יַחְזִיר לְהַמְּדִינָה אֶת הַשֵּׁם הָאֱמִתִּי הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁכָּל אֶחָד נַעֲשָׂה חָכָם בְּעֵינָיו, וְחָסֵר עִנְיַן הַבִּטּוּל.

**כִּי** כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַיְדִיעָה הַזּוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם, זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת. הִנֵּה לָמַדְנוּ בַּ"דַּף הַיּוֹמִי" לֹא מִזְמַן (בְּרָכוֹת לב.): **"אָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מָשָׁל לְאָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן, הִרְחִיצוֹ וְסָכוֹ**

וְהֶאֱכִילוֹ וְהִשְׁקָהוּ, וְתָלָה לוֹ כִּיס עַל צַוָּארוֹ, וְהוֹשִׁיבוֹ עַל פֶּתַח שֶׁל זוֹנוֹת, מַה יַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁלֹּא יֶחֱטָא״, וְהִנֵּה לְכְאוֹרָה זֶה בָּא בְּתוֹר תְּמִיהָה: ״מַה יֵּעָשֶׂה הַבֵּן שֶׁלֹּא יֶחֱטָא?!״ אוּלָם בְּתוֹךְ דִּבְרֵי הַגְּמָרָא הַלָּלוּ מֻנַּחַת גַּם הַתְּשׁוּבָה, וְזֶה לֹא רַק תְּמִיהָה בְּעָלְמָא, וְהַיְנוּ שֶׁהַגְּמָרָא כְּבָר מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ מַה צָּרִיךְ אוֹתוֹ הַבֵּן לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבִיל לֹא לַחֲטֹא, וְהַדָּבָר הַזֶּה הוּא ״מָה״ - עִנְיָן שֶׁל בִּטּוּל, שֶׁזֶּה: ״מָה יַּעֲשֶׂה״ - יִתְנַהֵג עִם עִנְיָן הַ״מָה״, בְּחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, שֶׁיֵּדַע שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם, וַאֲזַי עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְ״וְלֹא יֶחֱטָא״ - אִם יִתְנַהֵג כָּךְ, בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא יֶחֱטָא, וְדוֹ״ק.

**וְדָבָר** זֶה אָנוּ בְּדִיּוּק מוֹצְאִים בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר פַּעֲמַיִם (שְׁמוֹת טז, פָּסוּק ז וּפָסוּק ח): ״וְנַחְנוּ מָה״ - מָה אֲנַחְנוּ, שֶׁזֶּה עִנְיָן הָעֲנָוָה הָאֲמִתִּית שֶׁהָיְתָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וּכְמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי מוֹהַרַ״ן, חֵלֶק א, סִימָן ד): **כִּי זֶה מִן הַנִּמְנָע שֶׁלֹּא יָבוֹא לָאָדָם אֵיזֶה גַּדְלוּת, כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ שֶׁמְּסַפְּרִין שִׁבְחוֹ, כָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמֶּלֶךְ גָּדוֹל מְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר אֶת הָאָדָם, אֲזַי בְּוַדַּאי מִן הַנִּמְנָע, שֶׁלֹּא יָבוֹא לוֹ אֵיזֶה גַּדְלוּת, אֲבָל צָרִיךְ לָזֶה בִּטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו וְחָמְרִיּוּתָיו, אֲזַי יָכוֹל הָאָדָם לִשְׁמֹעַ שִׁבְחוֹ וְלֹא יָבוֹא לוֹ שׁוּם גַּדְלוּת, כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁרָאָה כָּתוּב בַּתּוֹרָה: ״וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה״, ״וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה״, וְיִשְׂרָאֵל קוֹרְאִין בְּכָל יוֹם בַּתּוֹרָה שִׁבְחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְהוּא בְּעַצְמוֹ מְסַפֵּר לָהֶם שִׁבְחָיו, וְלֹא הָיָה לְמֹשֶׁה שׁוּם הִתְפָּאֲרוּת וְגַדְלוּת מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד״**, וְכוֹ׳, עַיֵּן שָׁם.

**זֶה: ״מְדִינָה טִפְּשִׁית וּמֶלֶךְ חָכָם״** - שֶׁלְּאַנְשֵׁי הַמְּדִינָה יֵשׁ אֶת עִנְיָן הַבִּטּוּל, שֶׁיּוֹדְעִים וּמְבִינִים שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלוּם, וְהַמֶּלֶךְ - שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק, הוּא מְגַלֶּה אֶת הַחָכְמָה הָאֱלֹקִית, וְאֶת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְזוֹ הַשְׁלֵמוּת שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת, וְכָאן בַּסִּפּוּר, הַמֶּלֶךְ מֵת - הַצַּדִּיק נִסְתַּלֵּק, וְנֶהְפַּךְ עִנְיָן זֶה לְ״מְדִינָה חֲכָמָה וּמַלְכוּת טִפְּשִׁית״ - שֶׁאַנְשֵׁי

הַמְּדִינָה חֲכָמִים בְּעֵינֵי עַצְמָם, וְאֵין לָהֶם שׁוּם בִּטּוּל, וְ"הַמַּלְכוּת" – הַיְנוּ הַבֵּן שֶׁל הַמֶּלֶךְ, בְּנוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק – "טִפְּשִׁית", כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַנְהִיג הַמְּדִינָה כְּמוֹ אָבִיו.

**וּמְסַפֵּר** רַבֵּנוּ זַ"ל: **"בְּתוֹךְ כָּךְ בָּא לְשָׁם עוֹד אָדָם אֶחָד, שֶׁהָיָה רוֹכֵב עַל סוּס, וְרָצָה לִכָּנֵס, וְלֹא הִנִּיחוּ אוֹתוֹ גַּם כֵּן לִכָּנֵס מֵחֲמַת הַנַּ"ל"** – כִּי לֹא כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהִכָּנֵס כַּנַּ"ל, אֶלָּא מִי שֶׁיָּכוֹל לְהַחֲזִיר לַמְּדִינָה אֶת שְׁמָהּ הַטּוֹב: **"מְדִינָה טִפְּשִׁית וּמֶלֶךְ חָכָם"**.

**וְהִנֵּה,** 'סוּס' זֶה מוֹרֶה עַל מִדּוֹת רָעוֹת, וְזֶה יָכוֹל לִהְיוֹת חַס וְשָׁלוֹם בָּאָדָם עַצְמוֹ, שֶׁיֵּשׁ שֶׁיְּכוֹלִים לְהַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הִתְנַהֲגוּת שֶׁל חַיָּה וּבְהֵמָה מַמָּשׁ, וְאֵין לָהֶם דֶּרֶךְ אֶרֶץ כְּלָל וּכְלָל. אִם אֶחָד פּוֹרֵץ חֻדֵּר שֶׁל מִטְבָּח בִּגְלַל שֶׁהוּא רָעֵב, זֶה דֶּרֶךְ אֶרֶץ?!... זוֹ הִתְנַהֲגוּת שֶׁל חַיָּה וּבְהֵמָה! אַתָּה רָעֵב? לֹא כָּךְ מִתְנַהֲגִים, וְלֹא כָּךְ עוֹשִׂים! כַּמָּה הִתְנַהֲגוּת לֹא טוֹבָה הִיא כָּל כָּךְ מְגֻנָּה, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ כָּאֵלּוּ שֶׁאֵינָם זוֹכִים לְדֶרֶךְ אֶרֶץ, וַעֲלֵיהֶם לֵידַע שֶׁהֵם מֻכְרָחִים לְהִשְׁתַּנּוֹת, כִּי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ דֶּרֶךְ אֶרֶץ, וְיֵשׁ לוֹ הִתְנַהֲגוּת טוֹבָה, הֲרֵי כַּמָּה נָעִים וְטוֹב זֶה, וְכֵיף לִחְיוֹת בְּחֶבְרָתוֹ, וְזֶה לְמוּד עָצוּם לִשְׁלוֹם בַּיִת, שֶׁאָדָם יִרְאֶה שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו וְהִתְנַהֲגוּתוֹ יִהְיוּ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, וְלֹא חַס וְשָׁלוֹם בְּהִתְנַהֲגוּת לֹא רְאוּיָה[א].

**וּמַמְשִׁיךְ** רַבֵּנוּ זַ"ל וּמְסַפֵּר: **"בְּתוֹךְ כָּךְ רָאָה שֶׁעוֹמֵד הַסּוּס שֶׁל אוֹתוֹ הָאָדָם, וְלָקַח הַכְּלִי הַנַּ"ל וְהִנִּיחָהּ עַל הַסּוּס, וְהִתְחִיל לְנַגֵּן הַנִּגּוּן הַנִּפְלָא מְאֹד כַּנַּ"ל"** – וְהַכְּלִי הַזֶּה הוּא הַכְּלִי הַנַּ"ל שֶׁמְּרַמֵּז עַל כְּלָל לְמוּדֵי הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה, הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְסַיֶּמֶת בַּמִּלִּים (דְּבָרִים לד,

---

א. מוֹרֵנוּ שְׁלִיטָ"א דִּבֵּר מִכָּל זֶה, וְהִזְכִּיר "אִם אֶחָד פּוֹרֵץ חֻדֵּר שֶׁל מִטְבָּח" וְכוּ', מִשּׁוּם שֶׁבְּשָׁעַת תְּפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ – הַיְנוּ קֹדֶם הַקְּדוּשָׁא רַבָּה, הָיוּ כַּמָּה שֶׁפָּרְצוּ אֶת הַחֻדֵּר שֶׁל הַמִּטְבָּח וְכוּ' וְכוּ', עַל כֵּן דִּבֵּר מִזֶּה, עַד כַּמָּה זוֹ הִתְנַהֲגוּת לֹא טוֹבָה וְכוּ', וְכָתַבְנוּ זֹאת לְמַעַן יֵדַע הַקּוֹרֵא מַדּוּעַ נִכְנַס מוֹרֵנוּ שְׁלִיטָ"א לְדַבֵּר מִזֶּה, וְהִזְכִּיר דַּיְקָא עִנְיָן שֶׁל "מִטְבָּח".

יב): "לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל", וְרַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר שֶׁזֶּה רָאשֵׁי תֵּבוֹת 'כְּלִי', שֶׁזֶּה הַכְּלִי הַנִּפְלָא שֶׁל הַצַּדִּיקִים, שֶׁנּוֹתְנִים לָנוּ לְמוּדִים נִפְלָאִים וּמִשְׁפְּטֵי הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת, שֶׁנּוּכַל לַעֲבֹר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּשָׁלוֹם.

**וְהִנֵּה** כָּאן הוּא שָׂם אֶת הַכְּלִי הַזֶּה עַל הַסּוּס, שֶׁכַּנַּ"ל 'סוּס' זֶה עִנְיָן שֶׁל גְּרִיעוּת הַמַּעֲשִׂים וְכוּ', וְהַלְמוּד בָּזֶה הוּא, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאָדָם נָפַל בַּמִּדָּה הַמְגֻנָּה הַזּוֹ שֶׁל הִתְנַהֲגוּת לֹא רָאוּיָה, וְאֵינוֹ מִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ כְּלָל וּכְלָל, אַף עַל פִּי כֵן לְהַכְּלִי הַזֶּה יֵשׁ כֹּחַ כָּל כָּךְ חָזָק שֶׁיָּכוֹל לַהֲפֹךְ גַּם אוֹתוֹ שֶׁיָּשִׁיר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְיוֹצֵא מִכָּאן לְמוּד נוֹרָא וְנִפְלָא, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם נָפַל הֵיכָן שֶׁנָּפַל, וּכְבָר הוּא בִּבְחִינַת סוּס רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְשָׁקוּעַ בְּתוֹךְ תַּאֲוֹתָיו הַגְּרוּעוֹת וְכוּ' וְכוּ', וְכַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִתְנַהֲגוּת שֶׁל חַיָּה וּבְהֵמָה מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף עַל פִּי כֵן אִם יִקַּח אֶת הַכְּלִי - הַיְנוּ כְּלָל לְמוּדֵי הַצַּדִּיקִים, וְיָשִׂים עָלָיו אֶת זֶה - הַיְנוּ שֶׁיְקַיֵּם זֹאת, עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לָצֵאת מִכָּל מַה שֶׁנָּפַל אֵלָיו, וְזֶהוּ הַכֹּחַ הַגָּדוֹל שֶׁל הַצַּדִּיקִים, שֶׁמְּרִימִים אוֹתָנוּ מֵהֵיכָן שֶׁמְּרִימִים אוֹתָנוּ, וְנוֹתְנִים לָנוּ חִיּוּת וְהִתְחַזְּקוּת כָּאן בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכָל מָצָב וְאֹפֶן שֶׁאָנוּ נִמְצָאִים.

**"וּבִקֵּשׁ מְאֹד הָאָדָם שֶׁל הַסּוּס, שֶׁיִּמְכֹּר לוֹ הַכְּלִי הַזֹּאת וְלֹא רָצָה לִמְכָּרָהּ"** - הַיְנוּ הָאָדָם שֶׁל הַסּוּס, רָצָה מְאֹד שֶׁיִּמְכֹּר לוֹ אֶת הַכְּלִי הַנִּפְלָא הַזֶּה, אַךְ הַבֵּן מֶלֶךְ לֹא רָצָה, כִּי הֲרֵי אֶת זֶה הוּא קִבֵּל מֵאִישׁ הַיַּעַר, וְהוּא לֹא יָכוֹל לְוַתֵּר עַל דָּבָר כָּל כָּךְ נִפְלָא, שֶׁאִתּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בַּאֲשֶׁר הוּא, יָכוֹל לְזַמֵּר וְלָשִׁיר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לָכֵן לֹא רָצָה לִמְכֹּר לוֹ זֹאת.

**"וְהֵשִׁיב לוֹ: מַה תּוֹכַל לִתֵּן לִי בְּעַד כְּלִי נִפְלָאָה כָּזוֹ? אָמַר לוֹ הָאָדָם שֶׁל הַסּוּס הַנַּ"ל: מַה תּוּכַל לִפְעֹל עִם הַכְּלִי הַזֹּאת** (הֲלֹא הוּא רַק) **שֶׁתַּעֲשֶׂה עִמָּהּ קָאמֶעדִיָא** [הַצָּגָה] **וּתְקַבֵּל דִּינָר, אֲבָל אֲנִי יוֹדֵעַ דָּבָר שֶׁהוּא טוֹב יוֹתֵר מֵהַכְּלִי שֶׁלְּךָ"** - הַיְנוּ שֶׁאוֹמֵר לוֹ הָאָדָם שֶׁל הַסּוּס, מַה יוֹעִיל לְךָ

הַכְּלִי, רַק בִּשְׁבִיל אֵיזוֹ הַצָּגָה וּתְקַבֵּל עַל זֶה דִּינָר... אֲבָל לִי יֵשׁ מַשֶּׁהוּ שֶׁהוּא יוֹתֵר טוֹב מִזֶּה הַכְּלִי, "דְּהַיְנוּ, **שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ דָּבָר שֶׁקִּבַּלְתִּי מֵאֲבוֹת אֲבוֹתַי**" - וּמִסְתָּמָא הוּא הָיָה צַדִּיק [נִסְתָּר], וּמַמְשִׁיךְ וְאוֹמֵר שֶׁדָּבָר זֶה הוּא "לְהָיוֹת מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, הַיְנוּ שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ דָּבָר כָּזֶה שֶׁקִּבַּלְתִּי מֵאֲבוֹת אֲבוֹתַי, שֶׁיְּכוֹלִים לִהְיוֹת עַל יָדָהּ מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. שֶׁכְּשֶׁאָחָד אוֹמֵר אֵיזֶה דִּבּוּר בְּעָלְמָא, יְכוֹלִים עַל יְדֵי הַקַּבָּלָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ לִי, לְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וַעֲדַיִן לֹא גִּלִּיתִי זֹאת לְשׁוּם אָדָם בָּעוֹלָם" - וְהַיְנוּ שֶׁלְּאָדָם הַזֶּה הָיָה אֶת הָעִנְיָן שֶׁל "לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁבְּכָל דָּבָר" (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן, חֵלֶק א, סִימָן א), שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין חָכְמָה גְּדוֹלָה, וְזֶה: "לְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר", הַיְנוּ שֶׁמִּכָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁרוֹאֶה, מֵבִין וְרוֹאֶה הָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר, שֶׁזּוֹ חָכְמָה נִפְלָאָה וּגְדוֹלָה שֶׁאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָהּ, וְאָמַר לוֹ הָאָדָם הַזֶּה: "בְּכֵן אֲנִי אֲלַמֵּד אוֹתְךָ הַדָּבָר הַזֶּה, וְאַתָּה תִּתֵּן לִי הַכְּלִי הַזֹּאת הַנַּ"ל" - הַיְנוּ שֶׁהָאָדָם הַזֶּה יְלַמֵּד אֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ גַּם כֵּן חָכְמָה נִפְלָאָה זוֹ, וּבְתְמוּרָה הוּא יָבִיא לוֹ הַכְּלִי הַזֶּה.

"**וְנִתְיַשֵּׁב** (הַבֵּן מֶלֶךְ הָאֱמֶת, שֶׁהָיָה לוֹ הַכְּלִי הַזֹּאת כַּנַּ"ל) **שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא דָּבָר נִפְלָא לִהְיוֹת מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וְנָתַן לוֹ הַכְּלִי הַנַּ"ל, וְהוּא** (הַיְנוּ הָאָדָם שֶׁל הַסּוּס הַנַּ"ל) **הָלַךְ וְלִמְּדוֹ הַדָּבָר הַנַּ"ל לִהְיוֹת מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר**" - הַיְנוּ שֶׁהַבֵּן מֶלֶךְ רָאָה וְהֵבִין, שֶׁיּוֹתֵר טוֹב דָּבָר זֶה - לִרְאוֹת אֱלֹקוּת מִכָּל דָּבָר - מֵהַכְּלִי הַנַּ"ל, וְהַהֶסְבֵּר בָּזֶה - מַדּוּעַ הֶעֱדִיף אֶת עִנְיָן "לְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר" עַל פְּנֵי הַסְּגֻלָּה שֶׁל הַכְּלִי לַעֲזֹר גַּם לְמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה - כִּי הִנֵּה אֲפִלּוּ בְּהֵמָה, עֲדַיִן יֵשׁ לָהּ אֵיזוֹ חַיּוּת, אֵיזֶה מַשֶּׁהוּ... לָכֵן אִם שָׂמִים הַכְּלִי עָלֶיהָ - זֶה עוֹזֵר לָהּ, אֲבָל לֹא כָּתוּב שֶׁכָּךְ גַּם הוּא אִם שָׂמִים הַכְּלִי עַל עֵץ אוֹ אֶבֶן וְכַדּוֹמֶה, כִּי זֶה מַמָּשׁ דּוֹמֵם, אֶלָּא רַק עַל בְּהֵמָה וְחַיָּה, שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לָהּ אֵיזוֹ חַיּוּת כְּלְשֶׁהִי.

**אוּלָם** מֵאִידָךְ, הָעִנְיָן הַשֵּׁנִי בְּוַדַּאי גָּדוֹל יוֹתֵר, כִּי זֶה עִנְיָן שֶׁאָדָם רוֹאֶה אֱלֹקוּת מִכָּל דָּבָר וְדָבָר, וְגַם כְּשֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר הוּא יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה אַךְ וְרַק לְטוֹבָתוֹ, וְזֶה בִּשְׁבִילוֹ, שֶׁמְּשִׁיךְ הָלְאָה, וְזֶה עוֹזֵר לוֹ בְּוַדַּאי לָצֵאת מִכָּל הַחֹשֶׁךְ שֶׁרַק נָפַל אֵלָיו, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁגַּם שָׁם "הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּוַדַּאי נִמְצָא אִתִּי!" לָכֵן הִסְכִּים לָזֶה הַבֵּן מֶלֶךְ, וְהֵבִיא לוֹ הַכְּלִי, וְלִמְּדוֹ הָאָדָם שֶׁל הַסּוּס אֶת הַחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה וְהַנִּפְלָאָה הַזֹּאת.

**וּבְעִנְיַן** הַזְּכוּת הַנִּפְלָאָה לִזְכּוֹת לִרְאוֹת אֱלֹקוּת מִכָּל דָּבָר, יֶשְׁנוֹ סִפּוּר עַל הָרַבִּי ר׳ אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶ׳ענְסְק זי״ע, שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּגָלוּת וְכוּ׳, וְהִנֵּה פַּעַם אַחַת הוּא הִגִּיעַ לְאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁשָּׁם הָיָה כְּמִין הַכְנָסַת אוֹרְחִים, וְהָיָה שָׁם סִיר גָּדוֹל עִם מַאֲכָל הַנִּקְרָא ׳קָאשָׁע׳ - שֶׁזֶּה מַאֲכָל שֶׁהוּא קַל לְבִשּׁוּל [וְעָשׂוּי מִכֻּסֶּמֶת], וְגַם מַאֲכָל שֶׁהוּא זוֹל, עַל כֵּן הָיָה סִיר גָּדוֹל וְכֻלָּם לָקְחוּ וְכוּ׳, וְהִנֵּה הָיָה שָׁם אֵיזֶה יְהוּדִי שֶׁרָצָה "לְהִשְׂתַּכֵּל"... וְהוּא רָצָה לֶאֱכֹל ׳לָאקְשֶׁען׳ - שֶׁזֶּה אִטְרִיּוֹת כַּיָּדוּעַ, וְזֶה מַאֲכָל יוֹתֵר חָשׁוּב וְיָקָר - לֹא כְּהַמַּאֲכָל ׳קָאשָׁע׳, לָכֵן אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי: "אֲנִי לֹא רוֹצֶה ׳קָאשָׁע׳, אֲנִי רוֹצֶה לָאקְשֶׁען"...

**וּכְשֶׁשָּׁמַע** זֹאת הָרַבִּי ר׳ אֱלִימֶלֶךְ זי״ע, נִתְעוֹרֵר מִזֶּה מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר: "מָה הַיְּהוּדִי הַזֶּה אוֹמֵר? הוּא אוֹמֵר שֶׁהוּא כְּבָר לֹא רוֹצֶה אֶת כָּל הַקְּשִׁי וְהַצָּרוֹת וְהַדַּחֲקוּת - שֶׁזֶּה ׳קָאשָׁע׳ - מַשְׁמָעוּת שֶׁל ׳קְשִׁי׳, אֶלָּא הוּא רוֹצֶה ׳לָאקְשֶׁען׳ - מַשְׁמָעוּת שֶׁל ׳לֹא קָשֶׁה׳, הוּא רוֹצֶה שֶׁכְּבָר לֹא יִהְיֶה לוֹ קָשֶׁה, אֶלָּא בְּקַלּוּת, זֶה מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר, וְזֶה מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה!"...

**הַיְנוּ** שֶׁאוֹתוֹ אָדָם לְכְאוֹרָה הִתְכַּוֵּן לְגַשְׁמִיּוּת - עִנְיָן שֶׁל אֲכִילָה - שֶׁרוֹצֶה וְחָפֵץ בְּסוּג מְסֻיָּם שֶׁל אֹכֶל וְכוּ׳, אַךְ הַצַּדִּיק הוֹצִיא אֶת הַמַּשְׁמָעוּת הָרוּחָנִית שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ מִשְׁפָּט, וְגִלָּה מַהִי כַּוָּנָתוֹ הָאֲמִתִּית שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי, שֶׁהוּא כְּבָר רוֹצֶה ׳לָאקְשֶׁען׳ - ׳לֹא

קָשֶׁה', מֵאֲשֶׁר 'קָאשָׁע' - 'קְשִׁי' וְצַעַר.

**מִזֶּה** רוֹאִים מַהִי הִסְתַּכְּלוּת שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, וּבָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, שֶׁבְּעַד חָכְמָה נִפְלָאָה זוֹ מָכַר בֶּן הַמֶּלֶךְ אֶת הַכְּלִי הַקָּדוֹשׁ לְהַנַּ"ל, כִּי יָדַע עַד כַּמָּה חָשׁוּב עִנְיָן זֶה שֶׁל הִסְתַּכְּלוּת בְּהַשֵּׂכֶל וּבָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, אֲפִלּוּ יוֹתֵר מֵהַכְּלִי הַנַּ"ל.

**הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** יְזַכֵּנוּ גַּם כֵּן לִזְכּוֹת לִרְאוֹת וּלְהָבִין הָאֱלֹקוּת הַטְּמוּנָה בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁיֵּשׁ בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלִזְכּוֹת לְקַיֵּם בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים אֶת לִמּוּדֵי הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעַל יָדָם נִזְכֶּה לְאֹשֶׁר אֲמִתִּי בְּזֶה הָעוֹלָם, "לַחֲזוֹת בְּנֹעַם הַוְיָ"ה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ" (תְּהִלִּים כז, ד), אָמֵן וְאָמֵן.

* * *

## סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית – רַעֲוָא דְּרַעֲוִין

דִּבֵּר מוֹרֵנוּ שְׁלִיטָ"א דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים מְאֹד מְאֹד, לִמּוּדִים חַיִּים וְקַיָּמִים, מְאִירִים וּמְחַיִּים, בְּעִנְיַן מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ

**פָּתַח** וְאָמַר מוֹרֵנוּ שְׁלִיטָ"א: שַׁבַּת קֹדֶשׁ זוֹ, הִיא הַשַּׁבָּת הָרְבִיעִית שֶׁל יְמֵי **הַשּׁוֹבְבִי"ם הַקְּדוֹשִׁים**, וּבְשָׁבוּעַ זֶה נִשְׁלַם צֵרוּף 'שׁוֹבָב', הַיְנוּ שְׁ'מוֹת וָ'אֵרָא בֹּ'א בְּ'שַׁלַּח, שֶׁזֶּה עִנְיָן שֶׁל עֲשִׂית תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, עַל אַף שֶׁהָאָדָם 'שׁוֹבֵב' עוֹד הַפַּעַם וְעוֹד הַפַּעַם, אַף עַל פִּי כֵן בְּכָל פַּעַם חוֹזֵר וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עוֹד הַפַּעַם וְעוֹד הַפַּעַם, כִּי תָּמִיד חוֹזֵר הַיֵּצֶר הָרָע, וְלֹא מֵנִיחַ לָאָדָם, אֶלָּא מַפִּילוֹ שׁוּב וָשׁוּב, וְהָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק כְּנֶגְדּוֹ, וְגַם הוּא לֹא יָנִיחַ לְהַיֵּצֶר הָרָע, אֶלָּא יַעֲשֶׂה עוֹד הַפַּעַם תְּשׁוּבָה וְעוֹד הַפַּעַם תְּשׁוּבָה.

**וְ'שׁוּבָב'** עוֹלֶה כְּמִסְפָּר 'שַׁ"י' בְּדִיּוּק (310), שֶׁזֶּה עִנְיָן **"שַׁ"י עוֹלָמוֹת"**, הַיְנוּ שֶׁאָדָם שֶׁזּוֹכֶה לָעִנְיָן הַזֶּה שֶׁל **'שׁוּבָב'**, שֶׁבְּכָל פַּעַם מִתְחַדֵּשׁ בִּתְשׁוּבָתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי עָלָיו לֵידַע שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לַטּוֹב הָאֲמִתִּי, שֶׁזֶּה **"שַׁ"י עוֹלָמוֹת"**.

**וְהִנֵּה**, 'שַׁ"י' זֶה בְּגִימַטְרִיָּא חֲצִי מִמִּסְפָּר 'כֶּתֶר', כִּי 'כֶּתֶר' עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא שֵׁשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים, וַחֲצִי מִזֶּה, זֶה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשֶׂר - שֶׁזֶּה 'שַׁ"י', וּלְרַמֵּז בָּא, שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה הָאָדָם לָעִנְיָן שֶׁל 'כֶּתֶר', שֶׁמְּגַלֶּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן, חֵלֶק א, סִימָן ו) שֶׁזֶּה עִנְיָן הַתְּשׁוּבָה, עַיֵּן שָׁם.

**וְזֶה** מַה שֶּׁהַמִּשְׁנָה הָאַחֲרוֹנָה בַּמִּשְׁנָיוֹת (עוּקְצִין ג, ב) אוֹמֶרֶת: **"אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַנְחִיל לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה עוֹלָמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר** (מִשְׁלֵי ח), **לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא"**, שֶׁזֶּה **"שַׁ"י עוֹלָמוֹת"** שֶׁמַּגִּיעִים לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק שֶׁזָּכָה לַעֲמֹד בְּכָל הַנִּסְיוֹנוֹת, וְלֹא לְהִתְיָאֵשׁ, אֶלָּא לְהִתְחַזֵּק חָזָק נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ.

**וּבְמִשְׁנָה** זוֹ יֵשׁ לְדַיֵּק בַּלָּשׁוֹן **"לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק"**, שֶׁהָרֵי לְכְאוֹרָה הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר רַק **"לְכָל צַדִּיק"**, וּמַהוּ שֶׁהוֹסִיפָה הַמִּשְׁנָה "לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק"? אֶלָּא הַהוֹסָפָה "וְצַדִּיק" בָּאָה לְרַמֵּז עַל תַּלְמִידֵי הַצַּדִּיק, וְהַיְנוּ שֶׁבָּא לְלַמְּדֵנוּ, שֶׁאֵין רַק אֶת הַ"צַּדִּיק" וְזֶהוּ... אֶלָּא גַּם יֵשׁ הֶמְשֵׁךְ - "צַדִּיק וְצַדִּיק", כִּי הַתַּלְמִיד מַמְשִׁיךְ, מְגַלֶּה וּמְפָרְסֵם אֶת לְמוּדָיו הַנִּפְלָאִים שֶׁל הַצַּדִּיק, וְהַצַּדִּיק נִתְלַבֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, לָכֵן גַּם הוּא קָרוּי בְּתֹאַר 'צַדִּיק', כִּי הָרַב וְהַתַּלְמִיד הֵם אֶחָד.

**וְאֶת** זֶה אָנוּ מוֹצְאִים בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, שֶׁהִנֵּה עִם יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, זָכוּ לְכָל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה עִמָּם - יְצִיאַת מִצְרַיִם, קְרִיעַת יַם סוּף, וּבֶאֱמֶת לְאַחַר מִכֵּן הָלְכוּ ג' יָמִים

בַּמִּדְבָּר וְלֹא הָיָה לָהֶם מַיִם, וּכְמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת (שְׁמוֹת טו, כב): **"וַיַּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מָיִם"** – שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִנֵּה תִּקְּנוּ לִקְרֹא בַּתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וּבְמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת, וְהַטַּעַם הוּא בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ ג' יָמִים לְלֹא תּוֹרָה, וְזֶה שֶׁהֵם הָלְכוּ ג' יָמִים וְלֹא מָצְאוּ מַיִם – כִּי מַיִם זֶה מְרַמֵּז עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה (תַּעֲנִית ז.), וְג' יָמִים דַּיְקָא, כִּי כַּנַּ"ל זֶה עִנְיַן שֶׁאָדָם לֹא יִהְיֶה לְלֹא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִיד מְחֻבָּר וּמְקֻשָּׁר לַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

**וְהִנֵּה** הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹרָה אָז לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְקַח עֵץ, וְהִסְבִּירוּ שֶׁהָעֵץ זֶה עֲרָבָה (מְכִילְתָּא, בְּשַׁלַּח א), בְּחִינַת דִּבּוּר בְּלֹא דֵּעָה, שֶׁאִם תִּשְׁתַּמֵּשׁ עִם זֶה, אָז: **"וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם"** – תְּזֻכֶּה שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה לְךָ עֵרֶב וּמָתוֹק, אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁתָּמִיד בָּאִים הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת, וְאָדָם צָרִיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד בְּהַכֹּל, וְלֹא לַחֲשֹׁב שֶׁאִם עַתָּה מָתוֹק לִי, זֶה יַמְשִׁיךְ כָּךְ תָּמִיד... כִּי תָּמִיד בָּאִים הַנִּסְיוֹנוֹת, שֶׁאֶת אָנוּ מוֹצְאִים בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, שֶׁהִנֵּה עַם יִשְׂרָאֵל רָאוּ אֶת כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת, הָרַחֲמִים וְהַחֲסָדִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עִמָּם, וְחָשְׁבוּ שֶׁכְּבָר הַכֹּל טוֹב... אֲבָל הִנֵּה הִגִּיעַ עֲמָלֵק, וְעַם יִשְׂרָאֵל נִכְנָסִים בִּסְפֵקוֹת (שְׁמוֹת יז, ז) **"הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן"** – יֵשׁ צַדִּיק... אֵין צַדִּיק... הַצַּדִּיק הִסְתַּלֵּק, וְזֶהוּ... מַתְחִילִים סְפֵקוֹת, קֻשְׁיוֹת וּבִלְבּוּלִים, שֶׁזֶּה (שָׁם, ח): **"וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם"** – שֶׁזּוֹ הַלְּחִימָה שֶׁלּוֹ, לְהַכְנִיס אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בִּסְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים.

**וְהַתּוֹרָה** הַקְּדוֹשָׁה אוֹמֶרֶת (שָׁם, ט): **"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים"** – שֶׁהִנֵּה לִכְאוֹרָה צָרִיךְ כָּאן הֶסְבֵּר, כִּי הִנֵּה אֵצֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת לָנוּ אֵיךְ נוֹלָד, וְאֵיךְ גָּדַל וְכוּ' [וְכִדְמָצִינוּ בְּפָרָשַׁת שְׁמוֹת], אוּלָם עַל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן לֹא מָצִינוּ

שֶׁהַתּוֹרָה סִפְּרָה לָנוּ מַשֶּׁהוּ, אֶלָּא יְשִׁירוֹת הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ אוֹמֵר לִיהוֹשֻׁעַ: **"בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים"...**

**וְזֶה** כְּדֶגְמַת שְׁאֵלַת הַגְּמָרָא בִּתְחִלַּת מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת, שֶׁהַמִּשְׁנָה אוֹמֶרֶת: **"מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּעַרְבִין"**, וְהַגְּמָרָא שׁוֹאֶלֶת: **"תַּנָּא הֵיכָא קָאֵי דְּקָתָנֵי מֵאֵימָתַי"** – הַיְנוּ, הֵיכָן הַתַּנָּא עָמַד שֶׁשָּׁנִינוּ מֵאֵימָתַי, מֵאֵיפֹה מָצִינוּ בִּכְלָל אֶת עִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע, לִפְנֵי שֶׁאַתָּה מְבָרֵר אֶת זְמַן קְרִיאָתָהּ, וְעוֹנָה הַגְּמָרָא: **"תַּנָּא אַקְרָא קָאֵי, דִּכְתִיב** (דְּבָרִים ו, ז) **וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ"** – הַתַּנָּא דָּבוּק בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַתּוֹרָה כְּבָר אוֹמֶרֶת לָנוּ אֶת כָּל עִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע, וְזֶה מְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

**אָז** מוּבָן מַדּוּעַ בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת הַמִּשְׁנָה יְשִׁירוֹת הִתְחִילָה בְּדִינֵי קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי כְּבָר מָצִינוּ בַּתּוֹרָה שֶׁכָּתוּב מַהֵי קְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ', אַךְ כָּאן בָּאֱמֶת אֶפְשָׁר לִשְׁאֹל, הֵיכָן מָצִינוּ שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ נוֹלָד וְגָדַל וְכוּ' וְכוּ',

אֶלָּא מִיָּד הַפָּסוּק אוֹמֵר: **"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ"**, אַךְ מִי הוּא אוֹתוֹ 'יְהוֹשֻׁעַ'?... וְלִכְאוֹרָה זֶה לֹא מוּבָן.

**אוּלָם** הַתְּשׁוּבָה הִיא, שֶׁמֹּשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ זֶה אֶחָד! וּכְלוֹמַר שֶׁזֶּה פְּשִׁיטָא, שֶׁהִנֵּה עֲמָלֵק בָּא, אֲזַי מָה עוֹשֶׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ? מֵכִין אֶת תַּלְמִידוֹ הַנֶּאֱמָן וְהַמָּסוּר, שֶׁהָיָה בָּטֵל אֵלָיו בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, וְאוֹמֵר לוֹ: **"בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק"** – נָכוֹן שֶׁאַתָּה רָגִיל לִהְיוֹת בְּתוֹךְ הָאֹהֶל – וּכְמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה מְעִידָה עָלָיו (שְׁמוֹת לג, יא): **"יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל"** – אַתָּה נִמְצָא בְּתוֹךְ הֶעָנָן הַקָּדוֹשׁ [וּכְמוֹ שֶׁרַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ אוֹמֵר עַל דִּבְרֵי הַפָּסוּק "וְצֵא הִלָּחֵם" – צֵא מִן הֶעָנָן וְהִלָּחֵם בּוֹ], אֲבָל עַכְשָׁו יֵשׁ זְמַן שֶׁחַיָּבִים לָצֵאת וּלְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק הַטָּמֵא, שֶׁהוּא "רַק' רַע' כָּל' הַיּוֹם"' [סוֹפֵי תֵּבוֹת 'עֲמָלֵק'].

**עַל** כֵּן עַתָּה מוּבָן הֵיטֵב מַדּוּעַ אֵין אָנוּ מוֹצְאִים שֶׁהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל גְּדִילָתוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ, וּמִי הָיָה וְכוּ', כִּי

הֲרֵי הָרַב וְהַתַּלְמִיד הֵם אֶחָד, וַהֲרֵי הַתּוֹרָה כְּבָר סִפְּרָה לָנוּ עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ - מִלֵּדָתוֹ וְהָלְאָה, וִיהוֹשֻׁעַ הוּא הֲרֵי תַּלְמִידוֹ הַמֻּבְהָק, שֶׁיּוֹשֵׁב וְסָפוּן בְּאָהֳלוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְכָל כְּלוֹ דָּבוּק בְּרַבּוֹ הַקָּדוֹשׁ, וְזֶה כָּל כְּלוֹ, וְחוּץ מִזֶּה - מַה כְּבָר צְרִיכִים ?... לָכֵן הַתּוֹרָה לֹא סִפְּרָה עַל לֵידַת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ', וְדוֹ"ק.

**וְאוֹמֵר** רַשְׁ"י הַקָּדוֹשׁ עַל דִּבְרֵי הַפָּסוּק "בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים" (שְׁמוֹת יז, ט): **"בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים. גִּבּוֹרִים וְיִרְאֵי חֵטְא, שֶׁתְּהֵא זְכוּתָן מְסַיַּעְתָּן. דָּבָר אַחֵר: בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים, שֶׁיּוֹדְעִין לְבַטֵּל כְּשָׁפִים, לְפִי שֶׁבְּנֵי עֲמָלֵק מְכַשְּׁפִין הָיוּ"** - שֶׁבְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ גִּבּוֹרִים בְּגַשְׁמִיּוּת, בִּכְדֵי לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק, אַךְ בְּוַדַּאי שֶׁכֵּן הוּא גַּם בְּרוּחָנִיּוּת, וְכֵן שֶׁיּוֹדְעִים לְבַטֵּל כְּשָׁפִים - שֶׁעַל זֶה מוֹהַרָא"שׁ זי"ע אָמַר, שֶׁזֶּה כְּלָל הַמְּפִיצִים שֶׁזּוֹכִים לְהָפִיץ, לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם אֶת אוֹר רַבֵּנוּ זַ"ל, שֶׁהֵם מְבַטְּלִים הַכְּשָׁפִים, וּמְסִירִים רוּחַ הַטֻּמְאָה מִן הָאָרֶץ, וְהֵם צְרִיכִים לֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, אַדְרַבָּה רַק לְהַמְשִׁיךְ בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ בְּכָל הַכֹּחוֹת.

**וּמַמְשִׁיךְ** וְאוֹמֵר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ: **"מָחָר אָנֹכִי נִצָּב עַל רֹאשׁ הַגִּבְעָה"** - כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם בִּבְחִינַת **"עַל רֹאשׁ הַגִּבְעָה"** - שֶׁהֵם הַשּׁוֹלְטִים, וַאֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִכָּנַע תַּחְתָּם, **"וּמַטֵּה הָאֱלֹקִים בְּיָדִי"** - וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁזֶּה עִנְיַן הַבְּחִירָה (עֵין חַיֵּי מוֹהַרַ"ן, סִימָן לו), הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לְהַטּוֹת לְכָאן אוֹ לְכָאן וְכוּ'. וּמַמְשִׁיכָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאוֹמֶרֶת: **"וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק"** - שֶׁכַּמּוּבָן, יְהוֹשֻׁעַ הַתַּלְמִיד הָאֲמִתִּי כַּנַ"ל, עוֹשֶׂה רְצוֹן רַבּוֹ, וְיוֹצֵא לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק, וְאָז: **"וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה"**.

**וּבֶאֱמֶת** אָז הָיְתָה הַמִּלְחָמָה בַּעֲמָלֵק, וְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אוֹמֶרֶת: **"וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק"** - וְכָאן

יֵשׁ אֶת מַאֲמָר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מַסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, פֶּרֶק ג, מִשְׁנָה ח [וַרְשֵׁ״י כָּאן - בְּפָרָשָׁתֵנוּ, מֵבִיא רַק אֶת תְּחִלַּת הַמַּאֲמָר בְּקִצּוּר]): **״וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה אוֹ שׁוֹבְרוֹת מִלְחָמָה? אֶלָּא לוֹמַר לְךָ, כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִים כְּלַפֵּי מַעְלָה וּמְשַׁעְבְּדִין אֶת לִבָּם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם הָיוּ מִתְגַּבְּרִים, וְאִם לָאו, הָיוּ נוֹפְלִין״.**

**וּמוֹהֲרָא״שׁ** זי״ע הָיָה תָּמִיד מַזְכִּיר בְּעִנְיַן זֶה אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: **״כְּלַפֵּי מַעְלָה. יִתָּכֵן בְּעֵינַי שֶׁהָיְתָה הָרָמַת יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הוֹרָאָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה וְיִשַׁעְבְּדוּ לִבָּם לַשָּׁמַיִם כְּעֵין הוֹרָאַת הַנָּחָשׁ שֶׁעַל הַנֵּס כְּדִבְסָמוּךְ כוּ׳, וְיִתָּכֵן מְאֹד שֶׁהָיָה עוֹמֵד עַל הַגִּבְעָה כְּטַעַם הַנָּחָשׁ שֶׁעַל הַנֵּס כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִרְאוֹתוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל, וְכַאֲשֶׁר רָאוּ כִּי הֵרִים יָדוֹ גַּם הֵמָּה הִסְתַּכְּלוּ וְכִוְּנוּ לִבָּם, וְלֹא כֵן כַּאֲשֶׁר הֵנִיחַ יָדוֹ״.** כְּלוֹמַר, שֶׁלְּכְאוֹרָה עֲדַיִן קָשֶׁה, מַהוּ הַקֶּשֶׁר בֵּין זֶה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁעְבְּדִין לִבָּן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבֵין זֶה שֶׁהֵרִים מֹשֶׁה יָדָיו?! אֶלָּא מְפָרֵשׁ שֶׁהַכַּוָּנָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה מַצְבִּיעַ וּמַזְכִּיר תָּמִיד לְעַם יִשְׂרָאֵל לְמִי לְהִכָּנַע - רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

**כִּי** הִנֵּה, לִפְעָמִים הַצַּדִּיק לֹא מְדַבֵּר - וּכְמוֹ כָּאן, שֶׁהַכֹּל הָיָה רָעֵשׁ, ׳בַּלַּגָּן׳ וּמִלְחָמָה, אֲזַי בְּמַצָּב כָּזֶה הַצַּדִּיק עוֹשֶׂה תְּנוּעָה, וּכְבָר צָרִיךְ לְהָבִין. כִּי תַּלְמִיד אֲמִתִּי, מַסְפִּיק לוֹ רַק תְּנוּעָה בְּעָלְמָא שֶׁל הַצַּדִּיק, וְהוּא כְּבָר מֵבִין, הוּא מִיָּד הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה אֶת מַה שֶּׁצָּרִיךְ, אַךְ מִי שֶׁלֹּא מֵבִין - הַצַּדִּיק צָרִיךְ לְהַסְבִּיר לוֹ וְכוּ׳, וּלְשַׁכְנֵעַ אוֹתוֹ וְכוּ׳, וְלוֹמַר בְּדִיּוּק מָה וְאֵיךְ וְכוּ׳. וְאֶת עִנְיַן זֶה אָנוּ מוֹצְאִים כָּאן - בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ סִמֵּן לָהֶם עִם אֶצְבָּעוֹ תָּמִיד שֶׁיַּכְנִיעוּ לִבָּם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

**וְכַמּוּבָן,** הַכֹּל הוּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, וּכְמוֹ שֶׁהַפָּסוּק מַתְחִיל: ״וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים״ וְכוּ׳, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים: ״אֵין ׳וְהָיָה׳ אֶלָּא לְשׁוֹן שִׂמְחָה״, לָכֵן כָּךְ מַתְחִיל הַפָּסוּק: ״׳וְהָיָה׳ כַּאֲשֶׁר יָרִים״.

**וְהִנֵּה** כָּאן יֵשׁ שְׁאֵלָה, לְכְאוֹרָה אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יוֹדֵעַ שֶׁכַּאֲשֶׁר הוּא מוֹרִיד אֶת יָדָיו, אֲזַי "וְגָבַר עֲמָלֵק", לָמָּה בְּכָלָל הוֹרִיד אֶת יָדָיו? ! הֲרֵי בְּוַדַּאי רוֹצֶה וְחָפֵץ הוּא בְּטוֹבַת יִשְׂרָאֵל, אָז מַדּוּעַ עָשָׂה זֹאת?

**אֶלָּא** צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁהַצַּדִּיק אַף פַּעַם אֵינוֹ מֵנִיחַ אֶת יָדָיו, וְהַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק תָּמִיד מְחַזֵּק אֶת הָאָדָם, וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְלָכֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ תָּמִיד הָיָה עִם יָדָיו לְמַעְלָה, וְתָמִיד רָצָה שֶׁלְּעַם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה טוֹב, אַךְ לִפְעָמִים הַחֲסִידִים וְהַתַּלְמִידִים מִתְרַשְּׁלִים וּמַנִּיחִים יְדֵיהֶם, וְהֵם אֵלּוּ שֶׁמַּנִּיחִים יְדֵיהֶם, אַךְ הַצַּדִּיק עַצְמוֹ לֹא מֵנִיחַ יָדָיו אַף פַּעַם.

**וְכָךְ** מְדֻיָּק מִדִּבְרֵי הַפָּסוּק: "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק" - שֶׁבַּהֲרָמַת הַיָּדַיִם כְּתִיב "יָרִים מֹשֶׁה", וּבַהוֹרָדָה לֹא כְּתִיב "כַּאֲשֶׁר יָנִיחַ 'מֹשֶׁה'", אֶלָּא "כַּאֲשֶׁר יָנִיחַ", וְלֹא "מֹשֶׁה", כִּי הוּא לֹא הֵנִיחַ הַיָּדַיִם, אֶלָּא מִי? אֵלּוּ הַמִּתְרַשְּׁלִים וְנוֹטְשִׁים הַדֶּרֶךְ, הֵם אֵלּוּ שֶׁמַּנִּיחִים אֶת יְדֵיהֶם, כִּי הַצַּדִּיק לֹא מוֹרִיד אֶת יָדָיו אַף פַּעַם, אֶלָּא הַחֲסִידִים וְהַתַּלְמִידִים פְּעָמִים שֶׁמַּנִּיחִים אֶת יְדֵיהֶם, שֶׁאֵינָם שׁוֹמְעִים לְקוֹל הַצַּדִּיק, וְאָז בֶּאֱמֶת: "וְגָבַר עֲמָלֵק" - עֲמָלֵק גּוֹבֵר, כִּי אִם לֹא שׁוֹמְעִים לַצַּדִּיק, אֲזַי עֲמָלֵק גּוֹבֵר, אֲבָל הַצַּדִּיק לֹא מֵנִיחַ יָדָיו לְעוֹלָם!

**וְהַתּוֹרָה** מַמְשִׁיכָה וְאוֹמֶרֶת: "וְיָדֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים" - כִּי בְּוַדַּאי זֶה עֹל כָּבֵד, וְלֹא קַל בִּכְלָל עֹל כָּזֶה, לָכֵן: "וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים" מִכָּל הַמַּשָּׂא שֶׁנּוֹשֵׂא הוּא עַל עַצְמוֹ.

**עַל** כֵּן: "וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַּחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ" - "אֶבֶן" זֶה מְרַמֵּז עַל הַסָּמ"ךְ מ"ם, וְכָאן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ - הַצַּדִּיק, הִכְנִיעַ אֶת הַסָּמ"ךְ מ"ם, כִּי יָשַׁב עַל הָאֶבֶן - עִנְיַן הַהַכְנָעָה, וְהַיְנוּ שֶׁהִכְנִיעַ אֶת טְמְאַת הַסָּמ"ךְ מ"ם - טְמְאַת עֲמָלֵק, "וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ בְּיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד" -

וְהַכַּוָּנָה בָּזֶה שֶׁהֵם פִּרְסְמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּם - עִנְיַן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּה: "מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד" - עִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע - "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד" - שֶׁהֵם מְגַלִּים וּמְפַרְסְמִים אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, וְזֶה: "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ" - שֶׁתָּמִיד יִהְיֶה עִנְיַן הָאֱמוּנָה חָזָק, "עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ" - עַד בִּיאַת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁיִּגָּלֶה וְיִפָּרְסֵם בָּעוֹלָם.

**וּמֵאֵידָךְ**, עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ כֹּחוֹ שֶׁל עֶמְלֵק גַּם כֵּן עֲדַיִן קַיָּם, וְזֶה מַה שֶּׁאוֹמֵר הַפָּסוּק: "**וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב**", וְאוֹמֵר רַשִׁ"י: "**וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ. חָתַךְ רָאשֵׁי גִּבּוֹרָיו וְלֹא הִשְׁאִיר אֶלָּא חַלָּשִׁים שֶׁבָּהֶם, וְלֹא הָרָגָם כֻּלָּם, מִכָּאן אָנוּ לְמֵדִים שֶׁעָשׂוּ עַל פִּי הַדִּבּוּר שֶׁל שְׁכִינָה**" - וְהַיְנוּ שֶׁהֵם עָשׂוּ הַכֹּל עַל פִּי הַשְּׁכִינָה, כְּפִי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָאן אָנוּ מוֹצְאִים שֶׁלֹּא הָרַג אֶת כֻּלָּם, אֶלָּא הִשְׁאִיר מֵהֶם, וְהַיְנוּ שֶׁמִּלְחָמָה זוֹ מַמְשִׁיכָה עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ.

**וּמְסַיֵּמֶת** הַתּוֹרָה בְּדִבְרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: "**וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם**" - שֶׁזֶּה עִנְיַן סִפְרֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁזֶּהוּ כָּל עִנְיָנָם, לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, וְדַיְקָא עַל יְדֵי "**כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר**" - שֶׁהַדְּבָרִים יִהְיוּ כְּתוּבִים וַחֲקוּקִים בְּסֵפֶר, וְלֹא שֶׁיֹּאבְדוּ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת בֶּאֱמֶת שֶׁיִּשְׁנָם דִּבּוּרִים נִפְלָאִים וְכוּ', אֲבָל הַדִּבּוּר הוֹלֵךְ וְנֶאֱבָד, וּמַה שֶּׁנִּשְׁאָר בַּסֵּפֶר - זֶה לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת, וּכְהַמַּאֲמָר הַיְדוּעַ שֶׁהָיָה כָּתוּב אֵצֶל מוֹהַרַ"שׁ זי"ע תָּדִיר: "**הַדִּבּוּר הוֹלֵךְ לְכָל הָרוּחוֹת, וְהַכְּתָב נִשְׁאָר לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת**".

**אַךְ** כַּמּוּבָן צְרִיכִים גַּם אֶת הֶמְשֵׁךְ דִּבְרֵי הַפָּסוּק, שֶׁזֶּה: "**וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ**" - שֶׁבְּוַדַּאי מֻכְרָח גַּם עִנְיָן זֶה שֶׁל "**וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ**" - לִשְׁמֹעַ מִמֶּשׁ מֵהַצַּדִּיק, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר רַבּוֹת בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַרַ"ן, חֵלֶק א,

סִימָן יט, וְעוֹד), שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת בְּהַכְּתָב, אֶלָּא צְרִיכִים גַּם אֶת עִנְיַן הַשְּׁמִיעָה.

**וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְ"כִי מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם" - לִמְחוֹת בֶּאֱמֶת אֶת טִמְאַת עֲמָלֵק לְגַמְרֵי, וְלִזְכּוֹת לִקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, קְדֻשָּׁה אֲמִתִּית.**

**וּמְסַיֵּם: "וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ הַוְיָ"ה נִסִּי: וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס קָ"ה מִלְחָמָה לַהַוְיָ"ה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר" - שֶׁזֶּה מַה שֶּׁהֶזְכַּר לְעֵיל, שֶׁעַד בִּיאַת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ מַמְשִׁיכָה הַמִּלְחָמָה הַזֹּאת, וּבְכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אָנוּ זוֹכִים לְנַצֵּחַ בַּמִּלְחָמָה הַזֹּאת, וְלֹא לִתֵּן לַעֲמָלֵק הַטָּמֵא לְהִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ.**

**הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְזַכֵּנוּ בְּקָרוֹב לְהִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, וְנִזְכֶּה** (עֶזְרָא ג, ח) "לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית ה'" בֶּאֱמֶת, שֶׁיִּהְיֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלֵם וְכִסְאוֹ שָׁלֵם - עַל יְדֵי שֶׁיִּמָּחֶה שְׁמוֹ שֶׁל עֲמָלֵק לְגַמְרֵי (עַיֵּן רַשִׁ"י, שְׁמוֹת יז, טז), וְנִזְכֶּה לְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת, וְלִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אָמֵן וְאָמֵן.

***

יו"ל לע"נ אמיל בן אברהם ופאינה פרידה בת יעקב ז"ל.

ולע"נ מרת ליאת שרה בת מרדכי, ומרת רעכיל בת ר' יצחק.

***

לכל ענייני הגיליון, ולהשתתפות בהדפסת הספר "דרכי איש" חלק א',
ולקבלת הקונטרס הנפלא "שובבי"ם למעשה":

**דוא"ל**: s0584563404@gmail.com